

Adela Pryszczewska-Kozołub

Wyższa Szkoła Pedagogiczna w Opolu

Biuletyn Polonistyczny 28/1-2 (95-96), 245-251

1985

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WYŻSZA SZKOŁA PEDAGOGICZNA
IM. POWSTAŃCÓW ŚLĄSKICH W OPOŁU
INSTYTUT FILOLOGII POLSKIEJ
1983/1984

I. Struktura organizacyjna

W okresie sprawozdawczym Instytut zachował niezmienną strukturę organizacyjną i skład osobowy oraz te same - wybrane w tajnym głosowaniu - władze¹.

II. Awanse i przeszerogowania

Profesorem nadzwyczajnym mianowany został - uchwałą Rady Państwa z dnia 19 XII 1983 r. - doc. dr hab. M. Kaczmarek, dyrektor Instytutu.

Stanowisko docenta w Zakładzie Literatury Polskiej XIX i XX wieku uzyskali: dr hab. Z. Piasecki i dr hab. P. Obrączka.

6 VII 1984 r. doktoryzował się mgr J. Neuberg, a przeszerogowanie na st. asyst. uzyskała mgr M. Rowińska.

III. Działalność naukowo-badawcza

W okresie sprawozdawczym realizowano następujące ważniejsze kierunki badań:

1. W dziedzinie językoznawstwa kontynuowano prace nad dwoma tematami w ramach problemów centralnie planowanych (MR III-12): z pogranicza onomastyki i leksykografii (słownictwo apelatywne polskiej toponimii) oraz z zakresu leksykologii (słownictwo środowiskowe).

2. W dziedzinie dialektologii prowadzono badania procesu integracji gwar przemieszanych na Śląsku Opolskim oraz badania gwary śląskiej.

3. Poszerzono zakres badań folklorystycznych obejmujący historię folklorystyki polskiej na Śląsku i specyfikę folkloru

śląskiego, funkcjonowanie folkloru współczesnego i teorię prozy folklorystycznej, a także zastosowanie folkloru w dydaktyce.

4. Realizowano badania zespołowe nad życiem literackim na Opolszczyźnie prowadzone na zlecenie wojewody opolskiego.

5. Podjęto prace przygotowawcze umożliwiające uczestnictwo w badaniach nad literaturą popularną, prowadzonych przez IFP UWr.

IV. Publikacje naukowe

Efektom tych badań jest 65 prac (w tym 9 zwartych) opublikowanych przez pracowników IFP w okresie sprawozdawczym.

a) opracowania monograficzne

1. W. Studencki: Kornel Ujejski w świetle listów, przemówień i pamiętników, Warszawa-Wrocław 1984;

2. W. Hendzel: Ironista i marzyciel. O życiu i twórczości Jana Lemańskiego, Opole 1984;

3. D. Piasecka: Twórczość Kornela Makuszyńskiego dla młodego odbiorcy. Zarys problematyki, Warszawa-Wrocław 1984;

4. W. Olkusz: Szczęśliwy mariaż literatury z malarstwem. Rzecz o fascynacjach estetycznych Marii Konopnickiej, Opole 1984.

b) prace edytorskie

1. W. Kochowski: Dzieło boskie albo pieśni Wiednia wybawionego. Oprac. M. Kaczmarek, Wrocław 1983;

2. Polskie pamiętki rodu Dzierżoniów. Oprac. H. Borek i S. Mazak, Opole 1983;

c) prace zbiorowe

1. Leon Kruczkowski (1900-1962). Materiały z sesji popularnonaukowej (Opole, 1981), red. nauk. H. Stankowska, Opole 1983.

2. Zeszyty Naukowe WSP im. Powstańców Śląskich w Opolu. Filologia Polska XXII. Prace z historii literatury i folklorystyki. Red. nauk. J. Pośpiech, Opole 1983;

3. Toż: Filologia Polska XXIII. W kręgu literatury XIX i XX wieku. Red. nauk. L. Pośpiechowa, Opole 1984.

V. Uczestnictwo w międzynarodowych i krajowych sesjach naukowych

1. W IX Międzynarodowym Kongresie Słowistów (Kijów, wrzesień 1983) wzięło udział 6 naszych pracowników. Pięciu wygłosiło referaty (H. Borek, A. Furdal, D. Simonides, S. Gajda, T. Smolińska).

W czasie Kongresu obradowano w 5 podstawowych sekcjach: językoznawczej, literaturoznawczej, lingwistycznej, folklorystycznej i historycznej. Pracownicy Zakładu Folklorystyki WSP w Opolu z racji swoich zainteresowań uczestniczyli w pracach IV Sekcji Folklorystycznej. D. S i m o n i d e s wygłosiła referat pt. "Pisemny obieg jako zjawisko współczesnego folkloru", zaś T. S m o l i Ń s k a - "Sztuka gawędziarska w folklorze słowiańskim". Simonides w swym wystąpieniu postawiła pytanie, czy od początku naszego wieku uznane za obowiązujące kryteria folkloru słownego (kolektywność, anonimowość, wariantowość, ustność) mogą być w pełni przydatne dla współczesnych folklorystów? Posługując się licznymi przykładami, wykraczającymi poza obowiązujące kryteria, poddała rewizji zasadę ustnego przekazu. Na przykładach pamiętników dziecięcych i młodzieżowych, tzw. "poezji sztambuchowej", autorka dowodziła, że folklorem mogą być również materiały przekazywane wyłącznie pisemnie. T. Smolińska, mówiąc o "Sztuce gawędziarskiej w folklorze słowiańskim", wyeksponowała znaczenie i rolę narratorów ludowych w transmisji folkloru literackiego. W świetle nowego spojrzenia

na tekst ludowy i jego wykonawcę oraz twórcę słowiańska folklorystyka ma tu szczególnie wiele do zaprezentowania. Zainteresowania bowiem zbieraczy terenowych indywidualnymi bajarami, stworzenie pierwszych monografii narratorów oraz próby ich typologii nie mają sobie równych w skali ogólnoswiatowej. W konsekwencji potrafimy odtworzyć w miarę wierny obraz dawnych i współczesnych okazji i okoliczności, które sprzyjają opowiadaniu wśród narodów słowiańskich.

Referaty opublikowane zostały w tomie: "Z polskich studiów slawistycznych", S. VI, Warszawa 1983, a streszczenie wszystkich prac kongresowych - w księdze pt. "Rezjume dokładow i piśmiennych soobszczenij". IX Międzynarodowy Sjezd Sławistów, Kijew 1983, Izdatielstwo "Nauka", Moskwa 1983.

2. Ponadto na międzynarodowych konferencjach naukowych pracownicy Instytutu ogłosili 5 referatów: D. S i m o n i d e s : Typologia polskiego folkloru zbójnickiego (Międzynarodowa Konferencja Komisji do Badań Kultury Karpat i Bałkanów, Belgrad, lipiec 1983); H. B o r e k (Międzynarodowa Konferencja Onomastyczna, Gdańsk, listopad 1983, oraz Międzynarodowa Konferencja Onomastyczna, Lipsk, marzec 1983); S. G a j d a (Polsko-jugosłowiańska Konferencja Socjoonomastyczna, Kraków, grudzień 1983); K. M ż y k - K w a ś n i e w s k a (Międzynarodowa Konferencja Onomastyczna, Gdańsk, listopad 1983).

3. Zakład Folklorystyki zorganizował sesję popularno-naukową nt. "Folkloru w procesie dydaktycznym" (maj 1984), adresowaną do nauczycieli, studentów i pracowników uczelni. W sesji wziął udział prof. dr Leander Petzold z Pädagogische Hochschule w Weingarten (Wittembergia, RFN), badacz kultury ludowej, autor książki "Literatura uctna w szkole". Referaty ogłosili również pracownicy Zakładu Folklorystyki: D. S i m o n i d e s

"Funkcje wychowawcze folkloru"; J. H a j d u k - N i j a k o w s k a "Rola podań historycznych w kształceniu dzieci";

T. S m o l i Ń s k a "Twórczość ludowa w edukacji szkolnej".

Ponadto K. W i c h e r - J e s i o n o w s k a omówiła udział opolskiego skansenu w procesie edukacji historycznej i kultywowaniu tradycji regionalnej. Na zakończenie uczestnicy sesji zwiedzili skansen, w którym odbywał się festyn ludowy.

Materiały z sesji drukować będzie "Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego" w kolejnych 4 zeszytach.

4. D. P i a s e c k a wzięła udział w ogólnopolskiej sesji naukowej zorganizowanej przez UWr. i Muzeum Tatrzańskie w 100-lecie urodzin Kornela Makuszyńskiego (Zakopane, maj 1984). Temat referatu "W kręgu biografii i twórczości Kornela Makuszyńskiego".

5. U. K r a u z e wygłosiła referat "Z pogranicza teorii i praktyki nauczania literatury" na sesji pn. "Teoria i praktyka nauczania literatury w szkole" (WSP Częstochowa, maj 1983). Również na sesji pn. "Metody nauczania języka polskiego, tradycja - współczesność" (Uł., maj 1983) i na jubileuszowej konferencji środowiskowej (Opole, maj 1984) wygłosiła referat "25-lecie działalności Zakładu Dydaktyki Filologii Polskiej przy WSP w Opolu". U. Krauze mówiła jeszcze o "Zagadnieniach modelu i modelowania czynności dydaktycznych" na ogólnopolskim seminarium metodycznym pn. "Schemat (stereotyp, formuła, wzorzec, model) - przeszkoda czy pomoc w kształceniu literackim i językowym" (UMCS w Lublinie, czerwiec 1984).

6. J. B a r brał udział w Ogólnopolskiej Konferencji Metodycznej na temat "Warsztat badawczy dydaktyka literatury i języka polskiego" (Zakliczyn k/Krakowa, październik 1983, organizatorzy - Centralny Ośrodek Metodyczny Studiów Nauczyciel-

skich przy WSP Kraków oraz Zakład Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego WSP Kraków); III Ogólnopolskiej Konferencji Naukowej nt. "Kształcenia językowego w szkole" (organizator Zakład Dydaktyki Języka Polskiego i Literatury Polskiej UŚl., Wisła, grudzień 1983); VI Ogólnopolskim Spotkaniu-Seminarium pt. "Schemat (stereotyp, formuła, wzorzec, model) - przeszkoda czy pomoc w kształceniu literackim i językowym" (UMCS w Lublinie, czerwiec 1984).

VI. Staże naukowe w kraju i za granicą

Dr Wyderka odbywał staż naukowy krajowy (Kraków, Wrocław); dr Z. Adamiszyn przebywał na stażu zagranicznym w Lipsku, prof. H. Borek - w Brnie i Getyndze, dr E. Jakuz-Borkowa - w Halle.

VII. Współpraca ze środowiskiem (regionem)

IFP rozwijał żywą działalność na rzecz środowiska opolskiego. Działalność ta objęła m.in. współpracę z Kuratorium Okręgu Szkolnego z Oddziałem Doskonalenia Nauczycieli, z opolską prasą i radiem. W Klubie Międzynarodowej Prasy i Książki, w lipcu 1984 r., z udziałem pracowników Instytutu (doc. dr hab. A. Pryszczewakiej-Kozołub, doc. dra hab. P. Obręczki, dra A. Wiercińskiego) odbyło się seminarium nt. "Główne kierunki rozwoju prozy, poezji i dramatu polskiego po roku 1945".

Wielu pracowników Instytutu było członkami redakcji czasopism społeczno-kulturalnych i naukowych ("Kwartalnik Opolski", "Kwartalnik Nauczyciela Opolskiego", "Studia Śląskie", "Opole"), wielu uczestniczyło aktywnie w radach naukowych Instytutu Śląskiego, wielu prowadziło działalność naukową i wydawniczą w Opolskim Towarzystwie Przyjaciół Nauk. Nawiązano także stałe kontakty z licznymi ośrodkami naukowymi w kraju (Warszawa, Kraków, Gdańsk, Wrocław, Katowice, Lublin, Zielona Góra). Przeje-

wiało się to m.in. w uczestniczeniu w konferencjach i zjazdach naukowych, pełnieniu funkcji członków rad naukowych, braniu udziału w przewodach doktorskich i habilitacyjnych, a także w pracach wielu redakcji i zespołów naukowo-badawczych.

W dziedzinie współpracy z ośrodkami zagranicznymi osiągnięcia uzyskano w zakresie badań folklorystycznych i językoznawczych. Kilku pracowników Instytutu utrzymywało stały kontakt z placówkami naukowymi w Brnie, Lipsku, Getyndze, Bratysławie.

VIII. Działalność dydaktyczno-naukowa

Do najważniejszych osiągnięć w tym zakresie należało: zorganizowanie pracowni polonistycznej, opracowanie nowych instrukcji i przewodników metodycznych dla studiów zaocznych, zmodyfikowanie programu na studiach stacjonarnych, przejście na system studiów 5-letnich dla pracujących, znaczne ożywienie studenckiego ruchu naukowego; studenci filologii polskiej byli zaangażowani w realizację planów naukowo-badawczych Instytutu (prace dokumentacyjne, zbierackie, słownikowe), ożywiła się też ich działalność kulturalna. Znalazło to wyraz przede wszystkim w zorganizowaniu kilku wieczorów literacko-artystycznych w Klubie Akademickim, nawiązaniu kontaktów z opolską prasą, radiem. Kilku studentów zadebiutowało tomikami poezji oraz szkicami literackimi.

Wypromowano 45 studentów na studiach zaocznych. W systemie studiów stacjonarnych dokonano przejścia na system 5-letni, spowodowało to brak absolwentów na studiach stacjonarnych w roku akad. 1983/84.

¹ Por. BP 1983 z. 1-2 s. 256.

Zestawiła i opracowała
Adela Pryszczewska-Kozołub